

GALENO ASCRIPTVS LI
BER DE INCANTATIONE,

AD IURATIONE, ET
SUSPENSIONE.

Vælisti fili carissime de incantatione, adiuratione, & suspensione, si qua possunt prodesse, & si inuenerim i libris Græcorum hoc, & qualiter in libris Indorum est inuenire: Cui quaestioni compendiose in hac epistola conor respondere. Omnes inquam antiqui in hoc videntur esse concordati, corporis complexionem animæ sequi virtutem: quæ virtus si sit æqualiter temperata, actio quoq; corporis erit perfecta. vnde quia virtutes actionis animæ, in pueris, senibus, & mulieribus imperfectæ plurimum esse videntur: complexio quoq; corporis eorum imperfecta esse probatur. & hæc imperfectio similiter contingit habitatoribus intemperatæ regionis, vrpote caliditatis Æthiopiæ; & frigiditatis Scythiæ. Inde Plato inquit. Quando mens humana rem amat aliquam, licet naturaliter non iuuatiuam, sibi eam prodesse certificat: ex sola autem mentis intentione, corpus res illa iuuat, verbigratia si quis incantationem sibi prodesse confidat, qualiscūq; sit, eum tñ iuuat. Si. n. vt diximus, complexio corporis virtutem sequitur animæ, necesse est rem taliter se habere. quod certificatur: quia ex timore, tristitia, lætitia, stupore, non solum corpus in colore mutatur, sed etiã in multis alijs rebus, vt ventris solutione, siue constipatione, vel nimia defectiõne. Ego autem vidi ista, sanitatis diuturnarum passionum fuisse causas, maxime illarum quæ corruptiones sunt mentium. In sanis autem fuere infirmitatis causæ hæc eadem. Vnde Socrates, Incantationes, inquit, verba sunt decipientia rationales animas secundum spei inceptionem, aut secundum timoris incisionem. Indi autem medici tantum confidunt incantationem siue adiurationem iuuare: Græci vero antiqui medici intendunt his in animam erroneam perfectionem suam reuocare, qua reuocata necesse est vt corpus reuocetur ab ipsa, cum complexionem corporis virtutem animæ cõfiter sequi. Vnde Galenus super libro Hippocratis De humoribus, Siquis, inquit, dixerit humores corporis mutatos immutare actionem animæ, vt animæ actio mutata mutat eosdem, non mentitur. quod certificatur, quia quando complexio cholericæ dominatur, fit inde iracundus: & e contra in sæpe irascentibus, cholera rubea augmentatur. necesse est enim complexionem animæ corporis complexionem imitari, & corporis animæ. Iterum inquit Galenus, Intellectus & scientia in anima ex complexionem augmentatur cholericæ: continentia & studiositas, ex melancholica: deambulatio vero & delectatio, ex complexionem sanguinea: phlegma nihil adiuuat virtutem animæ nisi in prima gustatorum mutatione. Constat ergo, quod si medicus animæ complexionem quoq; adiuuerit, incantatione, siue suspensione, corporis complexionem ad vitã perducit. Si autem his conueniens adiungit medicina, corpus incantatione animæ adiuuat, quibus conuictis necesse est sanitatem vtriusq; citius consequi. Item inquit Galenus, Sunt homines læti naturaliter, & delitiosi, qui quã infirmant, sanos eos subito futuros confirmet medicus, & eorũ diætã cum exercitijs reuocet: quorũ spes, sanitatis est causa. Sũt & alij è contrario, natura tristes, & vnde tristenter & angustietur, eorum animis semper cogitantes: quorum cogitationes oportet fallere medicũ, & lætificante intentione mutare animas eorũ. Sed neq; excedere debet lætificandi modũ, ne promissionũ magnitudine negligat se medicandus. Memini enim quendam nostræ terræ nobilissimũ murmurasse se esse ligatũ ne cũ mulieribus coiret, quem adiuui falsificando intentionem suam, & hoc magnis ingenijs: sed tamen nunquam reuocare potui, propter quod certificare & confirmare incepti quod ipse prius intendebat, deinde adducens sibi librũ Cleopatrar, quem fecerat de foeminarum formanda speciositate, legi locum, vbi dixit taliter, Ligatus sel coruinum accipiat mistum

- A** stum cum sesami oleo, quo vngens totum corpus adiuuabitur: Iste autem audiens, confusus libri verbis, sic fecit, citoq; conuuluit, & augmentata est concupiscentia coeundi. Ego quoq; in antiquorum libris multis legi suspenso collo suffragari cum proprietate, non ex natura sui, quod non nego posse fieri propter confortationem mentis, ut dixi: de quibus cum sint multa, pauca tibi tan gere disposui. Aristoteles in libro de lapidibus, Suspendens Smaragdum collo, aut portans ipsum in digito, defendit a casu epilepsiae suspecto: vnde semper mandamus nobiles, ut e collo filiorum suorum suspendatur: ne in hanc infirmitatem incidant. Item, quodlibet genus Hyacinthorum suspendens collo, siue habens in digito, si intret regionem pestiferam, non laeditur, sed potius in mentibus hominum honoratur, & a maioribus petitiones eius complentur. Item, Sardam. xx. granorum hordei pondus portans e collo, seu in digito, non videbit terribilia in somno. Item, Corneolam e collo portans, siue in digito, mitigat iram in contentione: cuius autem color est sicut lotura carnis, sanguinis fluxum cuiuslibet membri stringit, maxime in foeminis. Onyx suspensus vel digito portatus augmentat in somno terribilia, & tristitiam, & inter homines contentiosa, in pueris autem suspensus saluam oris auget. Galenus ait, Stercora luporum ossa comedentium si in ventribus illa dolentium, vel e collo patientium suspensa fuerint, statim dolorem mitigant: aliquando & in coxis suspenduntur, & cum fune laneo ligantur, illius, scilicet ouis quae a lupis comesta est, sicq; melius iuuabuntur & fortius. q; si filum non inueniatur, cum corrigia ceruina ligantur. Idem Galenus in vas argentum posuit cuius, quantitas fabae fuit, & in coxis suspendit, & multum profuit: hoc autem dixit in libro de simplici medicina. In libro autem eodem ait, Si Viperam suffocatae collum cum filio lineo suffocandi e collo suspenderit, absoluitur a suffocatione sua, & multum valet apostematibus faucium. Dioscorides ait, Dentes canini canis rabiosi quando hominem momorderit, in frusto corij ligati, & armo suspensi, defendunt a moribus canis rabiosi. Idem, Pullis hirundineis paruis in augmento lunae acceptis, & primogenitis, si fuerint in ventre scissi, duos lapides inuenies, vnum vnius coloris, & alterum diuersi & oppositi: quos si ligaueris in corio vituli antequam terram tetigerint, et e collo siue armo suspenderit, epilepticis valet, & aliquando persanant. Quidam medici suspendunt e collo radices herbae Acetosae propter scrofulas, & valent: Alij suspendunt radices Arnaglossae propter eadem, & dissoluntur. Auricularis digitus abortiuus si e mulieris collo suspendatur, non concipit dum collo habebit. Hyoscyamus cum lacte caballino temperatus & corio ceruino impositus & suspensus e collo mulieris, concipere non permittit, dum in collo erit. Quidam dicunt mulierem ranam accipientem & os eius aperientem, terq; ibi inspuentem, non concipere illo anno. Alij oculum hirci ligant radici sampuchi in horto, & irrigant cum vrina rufi tauri vesper: mane autem extracta radix ligatur cum eodem oculo in armo, libidinem augmentat. Galenus inquit, lapis Coralli multum valet ad passionem stomachi, si suspensus fuerit super stomachum, vel e collo patientis. Dioscorides, semen Croci hortensis ad scorpionis morsum valet in manu tentum, vel e collo suspensum: simile facit radix Lauri: idem etiam Iris agit. Alij dicunt radices Asparagi siccae super dentes ligatae, trahunt sine dolore. Item pedes Leporis & renes dextro armo ligati canes latrare non permittunt: similiter iecur facit canis, nisi coloris eius generis fuerit, cuius iecur fuit. Indi dicunt sterces Elephantinum cum melle mistum, & in vulua mulieris impositum, nunquam permittit concipere: testatur hoc, quia arbori suspensum non permittit fructificare. Aaron dixit, sterces Elephantinum cum lacte caballino mistum & corio ceruino ligatum, & vmbilico mulieris suspensum, non permittit concipere. Quidam medici dicunt pedem testudinis dextro pedi podagrici dextro suspensum iuuare, sinistro sinistrum: idem & i manibus. Item radix Paeoniae e collo suspensa pueris valet epilepticis: similiter pyrethrum: idem facit pilus ex toto nigri canis. Nos autem haec ex libris antiquorum excerptimus, ut mens tua in incantatione, adiuratione, & suspensione non refragetur amplius. Sed omnia si ex libris antiquorum philosophorum extrahamus, librum protendemus. Atqui voluntatem nostram haecenus exhibuimus. Haec autem ego non tentavi: Sed nec etiam neganda sunt mihi, quia si non viderimus Magnetem sibi ferrum trahentem, non certificamur, nec credimus: similiter quod Plumbum rumpit adamantem, quod ferrum non facit: & lapis, qui vocatur Nitrum, foco incenditur: Piscis autem quidam marinus se capientis sensum auferit: quae omnia si a nobis non videantur, non creduntur, sed tentata certificant. Et forsitan itidem se habent dicta ab antiquis. Quorum enim actio ex proprietate est, rationibus vnde sit comprehendi non potest: rationibus autem tantum comprehenduntur quae sensibus subministrantur. Aliquando ergo quaedam substantiae habent proprietatem ratione incomprehensibilem propter sui subtilitatem, sensibus non subministratam propter magnam sui altitudinem.